

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1893, kl. 3 e. m.

Betänkande, angående villkoren för tillverkning af brännvin.

§ 10 mom. 1 i gällande förordning, angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887 med deri enligt kongl. kungörelsen den 10 oktober 1890 vidtagen ändring, lyder sålunda:

§ 10.

1. För brännvin, tillverkad inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 50 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsius termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

§ 11 mom. 1 af nämnda förordning har följande lydelse:

§ 11.

1. Har tillverkningen icke uppgått till 8,000 liter beskattningsbart brännvin för hela den tid tillverkningsrätten gäلت, då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade literalet understiger nämnda belopp; och likaledes skall, i händelse tillverkningen ej uppgått till 500 liter eller öfverstigit 5,000 liter i medeltal för hvarje tillverkningsdygn, utgå en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade brännvinet understiger ett efter en medeltillverkning af 500 liter beräknadt tillverkningsbelopp eller öfverstiger en medeltillverkning, beräknad efter 5,000 liter för hvarje tillverkningsdygn. Dessa afgifter skola

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 5 Saml. 1 Afd. 13 Häft. (N:o 13.)

dock ej utgå, då tillverkningsrättens upphörande grundar sig på anmälan efter olyckshändelse, hvarom i § 6 sägs, eller Kongl. Maj:ts derom meddelade föreskrift; och ankomme på Kongl. Maj:ts pröfning, huru vida eller i hvad mån befrielse från desamma må medgifvas, då bränvinet erhålles såsom biprodukt vid annan tillverkning.

I en inom Andra Kammaren af herr *O. B. Olsson* i Maglehult väckt motion, n:o 36, i hvilken motions syfte herrar *P. Pehrson, Carl Hj. Wittsell, Anders Nilsson, S. Arnoldsson, P. Truedsson, Nils Jönsson, Olof Andersson* i Lyckorna, *Aug. Peterson* och *Nils Svensson* instämt, har föreslagits, »att Riksdagen måtte bifalla följande förslag samt vidtaga de förändringar i gällande förordning om tillverkning af bränvin, som deraf kunna blifva en följd:

För bränvin, som tillverkas af majs, ris eller andra slag af råämnen, som äro af beskaffenhet att icke inom landet allmännare alstras, samt mjöl af alla slag, skall erläggas en förhöjd tillverkningskatt af 10 öre för hvarje liter bränvin. Om med här omförmälda råämnen äfven andra slag samtidigt användas för tillverkning af bränvin, skall äfven för sådant bränvin erläggas den förhöjda skatten.

Den, som till bränvinsbränning använder råämnen annorlunda än som här ofvan blifvit stadgadt, straffes med böter från 500 kronor till 1,500 kronor, samt erlägger dessutom en särskild förhöjd tillverkningskatt med 10 öre för hvarje liter bränvin, som på detta sätt olofligen blifvit tillverkad.»

Till stöd härför har motionären, efter att hafva erinrat, hurusom vid åtskilliga riksdagar framställningar blifvit gjorda dels af Kongl. Maj:t och dels af enskilda motionärer i syfte att i mer eller mindre mån hindra användandet af majs med flera utländska produkter för tillverkning af bränvin inom landet, vidare anfört följande:

»Oaktadt dessa framställningar icke kunnat tillvinna sig Riksdagens bifall, är jag likvisst af den öfvertygelsen, att en förändring i vår bränvinslagstiftning i det angifna syftet är af behovet högligen påkallad, så vida ej odlingen af potatis inom landet för bränvinstillverkningen skall i hög grad, om ej helt och hållet, omöjliggöras. Detta senare förhållande har en desto större vikt och betydelse för vissa delar af vårt land, hvars jord är af så mager beskaffenhet, att den icke med säkerhet kan bära andra skördar än råg och potatis. Denna sistnämnda produkt har redan fått en allt för stark konkurrens i de utländska sädesslag af majs och ris m. m., som i icke ringa del utgöra råmaterialet till vårt lands mer än tillräckligt stora bränvinstillverkning och såmedelst nedtrycker priset på potatisen ända derhän, att icke arbetet på dess odlande på långt när blir betaldt, och tusentals mindre jord-

brukare gå sin undergång till mötes, derest Riksdagen icke beslutar en högre beskattning på bränvin, tillverkad af majs, ris, hvete och råg, krossad eller okrossad, och detta äfven användt tillsammans med potatis.

Hvad pressjästfabrikationen inom vårt land beträffar, kan jag icke föreställa mig, att denna skulle lida något otillbörligt intrång genom en högre beskattning på det bränvin, som tillverkas af dessa förutnämnda ädlare produkter; ty dessa fabrikers rättigheter måste rättvisligen grunda sig på tillverkningen af pressjäst och icke på biprodukten bränvin.

Så länge konsumtionen af bränvin i vårt land är så stor, som nu beklagligen är fallet, måste det utan tvifvel vara en icke ringa fördel att för tillverkningen af detta bränvin använda egna och mindre kostbara produkter än att inköpa sådana — låt vara ädlare — från utlandet, emedan ett sådant förfaringssätt utan tvifvel skall blifva en stor nationalförlust.

Under det, som jag hoppas, Riksdagen skall finna det vara för landet fördelaktigt, att en högre skatt pålägges sådant bränvin, som tillverkas af majs m. m. samt mjöl, och således godkänner det förslag, jag här nedan framställer, läser det blifva nödvändigt, för att förminska svårigheterna vid kontrollen öfver tillverkningen, att, när bränvinstillverkare vill utöfva sin tillverkning af nu omnämnda råämnen, sådant skall i god tid anmälas hos kontrollören på stället, hvarom föreskrift lämpligen kan lemnas i ordningsstadgan.

Likaså läser det icke kunna undvikas, för att en säker kontroll skall kunna utöfvas vid tillverkningen, att, under den tid majs och dylikt användes vid inmäskning, då äfven andra råämnen såsom potatis m. m. samtidigt dertill användas, den förhöjda skatten i sådant fall måste drabba allt det bränvin, som deraf erhålles.»

Såsom motionären anmärkt, hafva vid flere riksdagar, senast år 1891, förslag framstälts i syfte att vid tillverkning af bränvin inom landet hindra användandet af majs med flere utländska produkter.

Ett af de väsentligaste skälen, som anförts mot en bestämmelse, sådan som den motionären föreslagit, är, att en dylik bestämmelse ej skulle vara öfverensstämmande med de i vår lagstiftning gällande grundsatser om näringsfrihet. Härvid är dock att märka, att hela vår bränvinslagstiftning är en undantagslagstiftning, hvilken redan nu i många afseenden innehåller betydliga inskränkningar i den frihet, som i allmänhet åtnjutes af andra näringar, samt att — hvad vid förevarande frågas föregående behandling inom Riksdagen vid flera tillfällen framhållits — lagarne rörande bränvinsbränningen böra bestämmas i främsta rummet med hänsyn till jordbrukets bästa. I betraktande häraf torde berörda mot den ifrågasatta åtgärden åberopade förhållande ej böra tillerkännas alltför stor betydelse.

En annan invändning, som mot förslaget framstälts, är, att genom det samma kontrollen vid brännerierna skulle blifva synnerligen försvårad. Vål är det tydligt, att en bestämmelse om olika skattebelopp för bränvin, tillverkad af olika slags råämnen, skulle komma att nödvändigögra en i någon mån ökad kontroll vid tillverkningen, men ej lära de svårigheter, som till följd af en sådan ökning i kontrollen möjligen må uppstå, kunna antagas blifva så betydliga, att förslaget, om det eljest anses böra godkännas, allenast på denna grund bör förkastas.

Till upplysning, i hvilken mängd olika råämnen blifvit i riket under femårsperioden 1888—1892 för tillverkning af bränvin och pressjäst förbrukade, får utskottet meddela följande å finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå utarbetade öfversigt:

Råämnen, använda för tillverkning af bränvin och pressjäst:

Tillverkningsår.	Spanmål, kilogram.							Potatis. hl.	Melass. kg.
	Råg.	Korn.	Bland-säd.	Majs.	Ris.	Annan spanmål.	Summa.		
1887/88	5,217,416	6,086,144	2,782,108	2,123,178	116,853	899,387	17,225,086	1,649,819	448,670
1888/89	7,045,434	6,915,069	3,085,646	8,119,501	52,184	1,282,101	26,499,935	1,054,397	552,000
1889/90	4,760,908	6,959,929	2,635,525	3,347,301	1,850	532,957	18,238,470	1,597,786	483,750
1890/91	6,148,736	8,227,602	4,267,676	13,380,217	18,104	857,014	32,899,349	1,030,534	1,078,650
1891/92	4,562,221	6,988,640	3,799,091	12,768,754	—	742,681	28,861,387	1,221,571	1,269,000

Af ofvauangifna råämnsmängder hafva vid pressjästfabrikerna användts följande belopp:

Tillverkningsår.	Spanmål, kilogram.							Potatis. hl.	Melass. kg.
	Råg.	Korn.	Bland-säd.	Majs.	Ris.	Annan spanmål.	Summa.		
1887/88	4,152,800	2,308,889	—	1,288,639	—	444,975	8,195,303	20,828	—
1888/89	5,388,680	3,453,656	52,000	1,585,425	41,142	336,837	10,857,740	6,038	—
1889/90	4,412,473	3,173,005	1,550	1,764,699	1,850	251,910	9,605,487	6,677	—
1890/91	4,723,991	3,936,088	54,380	1,899,084	18,104	372,927	11,004,574	10,974	—
1891/92	4,447,458	3,551,976	1,940	2,862,293	—	491,340	11,355,007	12,612	—

Otvifvelaktigt är, att en bestämmelse, sådan som den nu föreslagna, skulle i väsentlig mån gynna potatisodlingen, hvilken särskildt i vissa trakter af vårt land är af mycket stor betydelse för hela den jordbruksidkande befolkningen. Ett särskildt skäl att nu vidtaga åtgärder i syfte att till bränvinsbränning — framför andra, utländska, dertill tjenliga råämnena — öka användningen af potatis, ligger jemväl deri, att nästlidne lagtima Riksdag nedsatt tullen å majs till 1 krona 25 öre per 100 kilogram. Tullen å detta sädeslag var förut 2 kronor 50 öre per 100 kilogram; och ett af de viktigaste skälen för afslag å ofvanberörda, vid 1891 års riksdag väckta förslag torde hafva varit just nämnda tulls dåvarande höga belopp.

Utskottet vill alltså förorda ifrågavarande motions syfte, men anser sig icke kunna utan stöd af sakkunnig myndighets yttrande framställa något bestämdt förslag i sådant syfte, hvadan utskottet föreslår, att frågan göres till föremål för framställning hos Kongl. Maj:t.

Utskottet hemställer fördenskill,

att Riksdagen, i anledning af herr O. B. Olssons ifrågavarande motion, måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida icke bränvin, uteslutande eller delvis tillverkad af majs, ris eller andra slag af råämnena, som äro af beskaffenhet att icke inom landet allmänna alstras, äfvensom af mjöl, alla slag, skulle kunna utan allt för stora svårigheter äsättas förhöjd tillverkningskatt, samt, derest detta befinnes kunna ske, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser i ämnet.

Stockholm den 10 april 1893.

På utskottets vägnar:

F. BARNEKOW.

Reservationer

af herrar *Fredholm*, *Collander*, grefve *Hugo E. G. Hamilton* och *A. Lilljeqvist*.

Herr *J. Johansson* har anhållit få antecknadt, att han af annat Riksdagens uppdrag varit förhindrad att deltaga i den slutliga behandlingen af ifrågavarande ärende.

Herr friherre *von Schwerin* har begärt få antecknadt, att han varit förhindrad att närvara vid behandlingen af ärendet.
